

Cara i creu d'un documental

Hi ha moltes maneres de fer un documental per a la televisió. Acostumats al tractament convencional dels programes informatius, amb un locutor presentant el programa sobre la base d'una narració en *off*, unes determinades i llargues declaracions d'uns testimonis i un material d'arxiu del tema històric corresponent, el programa *Ramón Mercader: Crimen y castigo* de Lisardo García i l'Equip d'Investigació se n'ix completament del discurs a què la televisió espanyola ens havia acostumat.

Si bé es cert que L. García ja havia destacat pel tractament estètic, visual i ambiental, que havia expressat en programes anteriors com *Yoyes* (1989) i el *Testamento del hombre de la selva* (1990), la veritat és que amb el programa *Ramón Mercader* ens ha sorprès a molts. A partir d'un fil conductor, el testimoni excepcional del germà petit de l'assassí de Trotski, Lluís Mercader, tan semblant al del seu germà, Ramon Mercader, el realitzador ens conta una història d'una família d'un personatge i d'un magnicida, a través dels espais urbans, detalls arquitectònics, imatges humanes, símils animals, cançons de *mariachis*, testimonis dels fets, etc., que contextualitzen un fet obscur, dramàtic i misteriós ocorregut fa ara cinquanta anys.

Utilitzant metàfores com la de la lluita de galls (*¿Stalin contra Trotski?*), la imatge felina de Ramon (el gat negre al jardí de Coyoacán) i el *catch* mexicà (*¿La lluita dels comunistes contra els trotskistes?*), Lisardo García contrueix un discurs poètic a l'ús d'aquests documentals històrics de televisió. Des d'ara, la poètica visual, serveix també per a evocar la història.

Ramón Mercader: Crimen y castigo, n'és un bon exemple.
M.G.